

Torsdag den 11. juli 2019, kl. 15:30 (Tranesalen)

Simon Steen-ANDERSEN (DK): Black Box Music (2012)

for percussion solo, amplified box, 15 instruments and video

Håkon STEENE, Slagtøj

ÅRHUS SINFONIETTA

medlemmer

The starting point is the classical soloist-conductor, only in this case, the conducting and solo part are one and the same. The setting is a traditional theatre stage with curtains, props and light; only in this case, the stage is also an instrument. Black Box Music could be said to be a deconstruction of conducting and puppet theatre as well as an exploration and exploitation of the audio/visual relations inherent in conducting and staging. The “grand show” is in three movements, starting with ‘Overture’ and ‘Disambiguation’ and then finishing off with a festive, pompous, self-imploding ‘Finale’.

UD AF BOKSEN af Rasmus Holmboe

Simon Steen-Andersen er født i 1976 og har, trods sin relativt unge alder, allerede et imponerende CV. Hans musik bliver spillet af førende ensembler i hele verden, og han har vundet adskillige priser for sit arbejde, blandt andet det fornemme DAAD Berliner Künstlerprogramm i 2010 samt både Kunstpreis Musik fra Akademie der Künste i Berlin og Carl Nielsen Prisen i 2013. Ud over at komponere deltager Simon Steen-Andersen ofte selv i opførelsen af sin egen musik: en musik, der

10:00	Et kvarter med gårsdagens kunstner
13:15	Rundvisninger
15:30	Black Box Music (optakt kl. 15:00)
17:15	Koncertintroduktion v. Mathias Hammer
20:00	Ian Bostridge og Saskia Giorgini

udspiller sig i et bredt felt og med værker, der ofte både er visuelle og rumlige.

Værkerne på denne DVD tematiserer et vigtigt element i Simon Steen-Andersens arbejde gennem de senere år, nemlig et fokus på at gøre musikken, som han anser for en af de mest abstrakte kunstarter, mere konkret. Det abstrakte forstår han som alle de elementer, der kun vedrører intramusikalske forhold, altså der hvor musikken kun refererer til sig selv. Dermed repræsenterer det abstrakte også det, der adskiller musikken som kunstform fra dens omgivelser – og modsætningen, det konkrete, forstås som det mere håndgribelige eller alt det, der vedrører verden uden for musikken. En del af den konkretisering, Steen-Andersen ønsker at foretage, foregår gennem inddragelsen af visuelle og fysisk-koreografiske elementer i værkerne, hvilket både *Black Box Music* og *Run Time Error* er gode eksempler på.

Samtidig er det vigtigt for Simon Steen-Andersen, at det visuelle ikke bare er en indpakning eller en staffage, der kan få en "svær" musik til at glide lettere ned, men at det derimod forsøges integreret så meget som muligt i værkerne. Derfor behandler han det visuelle på lige fod med det auditive og komponerer i lige så høj grad med materiale, der appellerer til synssansen, som med materiale, der appellerer til høresansen og lytningen. Om det siger han: "Mit håb er, at jeg ikke står et sted [i musikken] og så vælger noget andet, som jeg lægger til [det visuelle], men at jeg står inde i musikken og derfra udvider. I stedet for at have musik plus noget andet har jeg en musik, der også kan være visuel. Visuel musik."

Black Box Music

I *Black Box Music* vender Simon Steen-Andersen vrangen ud på traditionerne. På både humoristisk og kritisk vis undersøger og udstiller han forholdet mellem musikkens lyd og de handlinger og bevægelser, der frembringer lyden – alt sammen med dirigenten som solist og som hovedperson.

Værket er skrevet til den norske percussionist Håkon Stene og blev uropført i 2012 i Darmstadt. Siden er det blevet opført mange gange af en række betydningsfulde internationale ensembler, heriblandt Aventa Ensemble, London Sinfonietta, Århus Sinfonietta, Ensemble 2e2m, Ensemble Modern samt naturligvis Oslo Sinfonietta, der både uropførte værket og optræder på denne optagelse. I 2014 er *Black Box Music* nomineret til Nordisk Råds Musikpris.

I værknoden beskriver Simon Steen-Andersen *Black Box Music* som "[...] en dekonstruktion af direktion og af dukketeater, såvel som en undersøgelse af de auditive og visuelle relationer, der er indbygget i direktion og iscenesættelse." Stykket tager dermed udgangspunkt i en grundlæggende opfattelse af, at musik ikke altid udelukkende kan opfattes som et auditivt fænomen – men derimod i lige høj grad kan være noget, der er både visuelt og kontekstafhængigt, og at lyden altid hænger sammen med den handling og de bevægelser, der frembringer den.

Setup'et

Til værket har Simon Steen-Andersen konstrueret en sort kasse udstyret med kamera og mikrofoner indvendigt. Kamerasignalet projiceres op på et lærred foran publikum, og signalet fra mikrofonerne distribueres ud i rummet i et udvidet surround-setup, således at vi kan se og høre alt, hvad der foregår inde i kassen. I det samlede lydbillede blander de lyde, der genereres inde i den sorte boks, sig dermed med lydene fra ensemblet.

Musikerne er delt i tre grupper, der sidder henholdsvis på hver sin side af og bagved publikum. På denne måde sættes publikum ganske fysisk i begivenhedens centrum. Hver ensemblegruppe har en percussionist, som spiller på en mængde utraditionelle instrumenter som for eksempel vindmaskine, plastikkort, sandpapir, proppistoler, balloner, glidefløjter, PVC-rør, pisk og boremaskine. Lydbilledet er derfor rigt nuanceret,

spraglet og til tider skramlende og larmende, mens traditionelle elementer som melodi og harmonik stort set er fraværende stykket igennem.

Solisten agerer stykket igennem med hænderne inde i kassen, men i stedet for at anvende dukker dirigeres der (med større eller mindre succes), der kastes med håndtegn (fuckfingre, V-tegn, sten/saks/papir, telefoner, tyre, talende væsner og diverse andre genkendelige gestusser), og der spilles på stemmegafler, elastikker, plastickopper, elektriske blæsere og meget andet habengut. Ud over at dirigere indtager solisten således også forskellige andre roller, som indgår i samspil og modspil med mere almindelige direktionstegn på en måde, hvor grænserne mellem direktion og (dukke)teater i høj grad udviskes, og det bliver svært at identificere, hvor det ene starter, og det andet stopper.

Musikernes funktion er ligeledes dobbelt – dels er de ensemblemusikere, der følger deres dirigent (eller lader være), og dels danner de lydkulisse eller illustrerer de begivenheder, der foregår inde i den sorte boks. På denne måde bliver *Black Box Music* til en iscenesat dukketeatralisk solokonzert, hvor dirigentens normale funktioner i forhold til musikerne i høj grad behandles solistisk, og hvor alle koncertgenrens konventionelle dramatiske spændinger mellem solist og orkester på én gang både opretholdes og stilles humoristisk til skue.

En udvidet og levende musik

Denne vægtning af det performative gør det svært at forestille sig *Black Box Music* frarøvet sin visuelle

side, der i høj grad definerer værkets identitet – dog er det ikke sådan, at lyden på nogen måde er trådt i baggrunden eller er blevet uvæsentlig. Tværtimod er musikken og det visuelle hinandens gensidige forudsætninger – og det er netop sammenhængene mellem og måden, hvorpå vi oplever forholdet mellem lyden og det visuelle eller teatraliske, der hele tiden tematiseres og bearbejdes i værket.

Dermed bliver *Black Box Music* et eksempel på en aktuell bevægelse inden for kompositionsmusikken i Europa i disse år. En bevægelse væk fra, at musikken udelukkende er noget, der skrives og lyttes til i kontemplativ indadvendthed, og hen imod et mere levende og performancepræget ideal, hvor musikken udvides med andre udtryksformer, som derved tilføjer nye former for (mere nutidige) betydninger og oplevelsespotentialer. Med til denne bevægelse – og særligt for *Black Box Music* – hører, at musikken, fordi har stærke performative eller visuelle elementer, ofte er skrevet direkte for livesituationen, hvor interaktionen med publikum er væsentlig. Dermed bliver musikken til et socialt anliggende, noget der foregår i virkeligheden, i samtiden og mellem (levende) mennesker.

10:00	Et kvarter med gårsdagens kunstner
13:15	Rundvisninger
15:30	Black Box Music (optakt kl. 15:00)
17:15	Koncertintroduktion v. Mathias Hammer
20:00	Ian Bostridge og Saskia Giorgini

